

החיוב שלך ללכת להציל

אבל אנחנו רוצים להסביר, מה הפשט בימתי יגיעו מעשי למעשי אבותי: יש מדרש ידוע (שמו"ר א, טו) ותיראן המילדות, קשטו עצמן למעשה זקנן זה אברהם. כמה שהקב"ה מעיד עליו כי עתה ידעתי כי ירא אלקים וגו'. (הוא מסר נפש) אמרו, אברהם אבינו עליו השלום פתח לו פונדק והיה זן את העוברים ואת השבים בני אדם ערלים, ואנו לא דינו שאין לנו להאכילן, אלא להרוג אותן?! אנו נחיה אותן!

והנה אנחנו רואים מצב של מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, הם הלכו במסירות נפש בשביל להציל אחרים!

[וצריך לדעת מבחינת הלכה, שהרי להרוג - זה איסור רציחה, שההלכה קובעת יהרג ואל יעבור. אז צריך לומר שפה אם הם לא היו מחיות אותם זה היה נעשה בצורה כזו שלא יהיה איסור רציחה, ואעפ"כ הם החיו את כל העוברים].

ודבר מעניין הביא הגר"י זילברשטיין (ב"חשוקי חמד" סוף כתובות) כאשר יש גזירה חמורה על ציבור, ויש צד רחוק שאני יכול להציל אותם, אך בשבילי זו סכנת חיים, האם מוטל עלי ללכת ולנסות להציל או לא?...

ומביא הרב זילברשטיין בשם חמיו מרן הרב אלישיב, שהוא אמר שזה היה הויכוח בין אסתר למרדכי, מרדכי אמר לאסתר ללכת למלך ולהתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה.

אסתר אומרת לו: הסיכויים קלושים... ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלשים יום. וזה סימן שהוא מקפיד... ומצד שני - זו סכנת חיים! רק אשר ישיט לו המלך את שרביט הזהב - וחיה. ואם הוא לא ישיט...!

אם כן - אמרה אסתר - אין טעם למסור נפש על זה... גם סיכויים קלושים, וגם סכנת מוות. אבל מרדכי חייב אותה! מרדכי אמר לה, "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ובית אביך תאבדו". אך לענין הלכה למעשה - כתב הרב זילברשטיין - שצריך לשאול כל פעם לגופו של ענין.

[ובמאמר המוסגר: אחרי העצרת עם מרן רה"י הג"ר גרשון אדלשטיין שליט"א, פגש אותי הג"ר עובדיה יעבץ, ואמר לי - שים לב, כתוב פה "כי רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר - ואת ובית אביך תאבדו". ולכאן תמוה, מילא אם לולא ההשתדלות של אסתר היה נגרם נזק ליהודים, אז מובן, "ואת ובית אביך תאבדו", אבל כתוב - רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, זאת אומרת שלא יקרה ליהודים כלום! אז למה את ובית אביך תאבדו?...

התירוץ הוא, מה זה איכפת לך אם יצא מזה משהו או לא יצא...? את - היית חייבת ללכת להציל. אם לא הלכת להציל חיים של עמ"י משלמים על זה בחיים שלך!!!...!

הוא אמר את זה גם על בחירות: ייתכן מאד שעם הקול שלך, ובלי הקול שלך - התוצאות יהיו אותן תוצאות, אבל בגלל שלא עשית את מה שאתה צריך - חללת שם שמים, והעונש על זה גדול...!]

עכ"פ, המילדות קשטו עצמן למעשה אברהם, הם הלכו במסירות נפש בשביל להחיות את הילדים, זה מצב של מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. ונשאלת השאלה: הרי מעשי אבותי כוללים כל המעשים הנשגבים של האבות וכי זה מה שתובעים גם מאיתנו?...! להיות כמו מעשי אברהם יצחק ויעקב!?

המלאך האומר לנו: גדל!

חז"ל אומרים, חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, ואומרים בשם הגאון מוילנא, שכל פעם שכתוב 'חייב' - זה עד כדי מסירות נפש.

ואנחנו באמת שואלים את עצמנו, אכן כך הם פני הדברים?!...! מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב?!...!

אני זוכר, כאשר נפטר הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל זצ"ל (בשנת תשכ"ה) בימי השבעה היה כל יום הספד בישיבת מיר.

באחד הימים דיבר חתנו רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, והוא אמר - אצלי השווער ר' אליעזר יהודה - זה כמו אברהם אבינו, כמו האבות הקדושים!...

אחרי ההספד, ניגש אליו ת"ח נכבד ואמר לו, רבי חיים... אמנם ר' אליעזר יהודה היה אדם ענק הרוח, אבל בינו לבין האבות הקדושים יש קצת הבדל... הדבר כאב לר' חיים שלא הבינו אותו.

הוא עלה למחרת שוב פעם על ההיכל ואמר - מה חושבים, שאני לא מבין שרבי אליעזר יהודה לא זה האבות הקדושים?!... וכי אני חושב שזה אותו הדבר?!...!

אני אסביר לכם: אם היום ישאלו אותי איך אני מגדיר את הגאון מוילנא? אני לא אדע להסביר... ומה ההבדל בין הגאון מוילנא לרבי שמעון בר יוחאי?!... אין לי מושג... ומהו ההבדל בין רשב"י לאלהו הנביא?!... אני לא יודע להסביר... ומה ההבדל בין אליהו הנביא למשה רבינו?!... אני לא יודע להסביר. אין לי מושגים בזה!!!

אמר רבי חיים: אצלי, המושג 'לאן אדם יכול להעפיל' - נגמר בשווער שלי, ר' אליעזר יהודה. זהו אדם שהתנתק לגמרי מכל המציאות שלו, ודבק רק בעשיית רצון ה'. אבל זה שהאבות הקדושים זה הרבה יותר - - - פשיטא!... אצלי המושגים שאני מסוגל להבין - נגמרים פה, אני יודע שיש יותר מזה, אבל אני כבר לא מבין מה זה...!

ואנחנו חוזרים ושואלים: 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב', זו דרגה מסויימת... איך שלא נסביר את זה... מה הפשט בזה?...

האמת הוא שהקושיא לא מתחילה מפה... כתוב בחז"ל (הבוא בתוס' יבמות ה, ב) "קדושים תהיו", יכול כמוני? תלמוד לומר כי קדוש אני ה' אלוהיכם - קדושתו למעלה מקדושתכם, והדבר מעורר בנו תמיהה ופליאה נשגבה... יכול כמוני?!...! הקל הקדוש - וגם אני אותו הדבר?!...!

אבל שמה - עוד אפשר להבין. על אף ששם הקו' הרבה יותר גדולה, כי זה להידמות לקב"ה, אבל כתוב במסילת ישרים (תחילת פרק כו) 'ענין הקדושה כפול הוא, דהיינו: תחלתו עבודה וסופו גמול, תחלתו השתדלות וסופו מתנה.

היינו שתחלתו הוא מה שאדם מקדש עצמו וסופו מה שמקדשים אותו. והוא מה שאמרו חז"ל (יומא לט, א) אדם מקדש עצמו מעט - מקדשים אותו הרבה, מלמטה - מקדשים אותו מלמעלה."

שמה הפשט הוא, שזה בכלל לא עבודה שלי... אדם עושה מעט, ומקדשים אותו משמים הרבה, יכול כמוני?! הרי ביכלתו של הקב"ה לעשות הכל...! ת"ל קדושתו למעלה מקדושתכם, ולא יביאו אותך עד כדי כך.

כל אחד יכול להיות מלאך...!

והנה הבאנו פעם מהרש"א על הגמ' (ב"ב קסד, ב למטה) א"ר עמרם אמר רב: 'שלוש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום: הרהור עבירה, ועיון תפילה, ולשון הרע. לשוה"ר סלקא דעתך! אלא אבק לשון הרע'. ושואל המהרש"א, דמשמע מלשון הגמ' שאי אפשר להינצל מג' העבירות הללו, א"כ למה זה נקרא 'עבירה'...? מה אתה בא אלי בתביעה?... ועוד קשה, מה הנפק"מ, למה אתה צריך לומר לי את זה?...

אומר המהרש"א: אין אדם ניצול מהן בכל יום. אדם לא, אבל מלאך - כן. 'אין אדם ניצול וכו' העומד בשם אדם המונח לו ואינו מדמה עצמו למלאך כלל. אבל האיש הזוכה ומדמה עצמו במעשיו למלאך ה' - יוכל שפיר להינצל מג' עבירות אלו ושייד בהו לשון עבירה'. אתה יכול להיות מלאך.

כאשר נפטר מרן רה"י זיע"א, הזכרנו כבר ששלחו מישיבת אמרי משה למרן שר התורה זצ"ל - שאלה; (והם הדפיסו וצילמו את תשובת הגר"ח"ק בכת"י) מספרים סיפורים על הרב שטיינמן שנראה מהם שהוא היה מלאך! אז מה זה נוגע לנו?... אנחנו בני אדם...! השיב להם רבי חיים (בכת"י) 'כל אחד יכול להיות מלאך'...! וזה מש"כ במהרש"א.

כל אחד יכול להיות מלאך, ובאים אליך בתביעה 'תהיה מלאך'... ועיין אור החיים תחילת פי' קדושים (יט סוף פסוק ב) עוד ירצה קדושים תהיו - כמלאכים הנקראים קדושים וכו'. וע"ע באור החיים שמות - יתרו (יט, ו), כי באמצעות התורה תגדל ותעלה מעלת האדם עד אין קץ למעלה מהמלאכים, וזה לך האות וכו'. אדם - מצד אחד זה מלשון אדמה, כי מן האדמה לוקחת... ומצד שני זה 'אדמה לעליון'. אדם יש לו גם את כח האדמה, וגם את הכח העליון, של 'אדמה לעליון'.

במשך החיים - כל הזמן הכחות האלו במאבק. אך לאחר המאה ועשרים - כל אחד חוזר למקומו. הגוף חוזר לאדמה, והנשמה עולה למעלה, למקור מחצבתה. במשך החיים - כשהגוף עולה הנשמה יורדת, וכשהנשמה עולה - הגוף יורד.

הדוד הגי"ר אליהו מישקובסקי זצ"ל אמר על דרך הדרוש: 'משיב הרוח ומוריד הגשם', אם אתה רוצה שהרוח תהיה למעלה - להיות יותר רוחני, 'מוריד הגשם' - תוריד את הגשמיים... זה לא הולך ביחד... זה המאבק בין שני הצדדים. כאשר אומרים לבן אדם 'תהיה מלאך', פירושו, שיש כוחות עצורים בבני אדם, להתרומם ולהגיע למעלה ראש!

הזכרנו שהמשגיח רבי מאיר חדש אמר, הרי כל המסילת ישרים על מה הוא בנוי?... על הסולם של רבי פנחס בן יאיר, (עבודה זרה כ, ב) ושאל, מי גילה לרבי פנחס בן יאיר שיש סולם?...

[אגב, הגיע פעם איזה משגיח לרבי יואליש מסאטמר זצ"ל, והרבי שאל אותו מה אתה עושה? אמר לו - משגיח. מה אתה מלמד?... אמר לו 'מסילת ישרים'. אמר הרבי, אתה יכול לחזור לי על הסולם של רבי פנחס בן יאיר?... אמר המשגיח - בטח! זהירות, זריזות, נקיות, פרישות, טהרה... עצר אותו הרבי, לא נכון! והמשגיח הוא חוזר שוב זהירות, זריזות, נקיות... לא נכון. אמר הרבי... והמשגיח לא הבין... הסביר לו הרבי, כתוב **תורה** מביאה לידי זהירות וכו'. את התורה שכחת!]

אבל מי גילה לרבי פנחס בן יאיר שיש כזה סולם?... אמר הרבי'ה, (רבי מאיר חדש) המסילת ישרים עצמו מביא בהקדמה את הגמ' בפרק לפני אידיהן (ע"ז כ, ב) כתוב שם, 'תנו רבנן: ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה. מכאן אמר רבי פנחס בן יאיר תורה מביאה לידי זהירות וכו'.

הדין ונשמרת מכל דבר רע לא נאמר רק לגדולי ישראל... זה נאמר לכל יהודי. גם ליהודי הכי פשוט, לסבל ברחוב... לא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה, סימן שיש סולם! שכ"א יכול לעלות דרכו ולהתרומם, ומהו?... מכאן אמר רבי פנחס בן יאיר...

סימן שכל יהודי יכול להתרומם! וכל יהודי תהיה עליו תביעה למה אתה לא מדמה את עצמך למלאך! אם היית מלאך - היית ניצול. אמנם זה עבודה, מסילת ישרים זה עבודה... אבל אנחנו מקבלים מושגים לאן בן אדם יכול להגיע...! הנסיון הוא להתנתק...!

ובואו נראה קצת, לפי המושגים שלנו:

בא אלי בחור טוב ושאל: במוצאי הבחירות עושים בישיבה סדר של שיעורים וחצי בתעני"ד, ולא מתעניינים בתוצאות של הבחירות עד למחרת אחרי תפילת שחרית. עשיתי את זה בשנים הקודמות - הוא אומר. אבל יש לי שאלה... מה יקרה אם אני אשמע במשך חמש דקות מה התוצאות?... הרי הסקרנות גדולה, נשמע חמש דקות וזהו...

קודם כל - יש לקנאות בו... כי בדרך כלל חמש דקות זה מתארך ודאי עד שיעורים וחצי... מדברים עוד ועוד... (אולי יש לו כוחות על אנושיים... אבל א"כ הוא יוכל להתגבר גם על החמש דקות הללו...) ונסה קצת לענות על השאלה הזו:

הגי"ר לייב גורביץ מביא, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך".

נשאלת השאלה: וכי היה לאברהם כ"כ טוב אצל תרח אביו?... אבא שמוציא את הבן שלו לשריפה בידי נמרוד, כזה נסיון קשה ללכת משמה?...! הוא היה צריך לומר ברוך שפטרני... מה הנסיון בזה?...

אומר רבי לייב גורביץ: ניתוק - זה דבר קשה. וכמו שחז"ל אומרים אצל יתרו, "ויחד יתרו - מלמד שנעשה בשרו חידודין חידודין כששמע על מפלתן של מצרים. והיינו דאמרי אינשי - גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאה באפיה", (עי' רש"י במקום) אע"פ שהוא כבר גר ומקיים מצוות כיהודי, וזכה וייתר פרשה, אבל הניתוק קשה... עד עשרה דורות זה עוד לא ניתוק מוחלט...

להתנתק לגמרי ממשוהו, זה דבר שהוא מאד קשה. **כל בחור ישיבה שנכנס לישיבה, אם הוא יקשיב טוב לדבר ה' - אומר ר' לייב - הוא ישמע: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". "ושכחי עמך ובית אביך", ואז - "ויתאו המלך יופייד".** (תהילים מה, יא-יב).

בספר ברכת מרדכי מביא (עמוד מ"ז) סיפור בשם רבי ירמיה אילעי, אב"ד יוהנסבורג, שבישיבת מיר כידוע רבי ירוחם היה רוקד בשמחת תורה לכבוד התורה - זה מושגים שלא רואים היום... גדולי מיר רעדו ממנו...

באמצע הריקודים, כאשר זה היה מגיע לשיא - היה ר' ירוחם דופק ואומר וורט קצר, ואז הריקודים היו ממשיכים ביתר שאת... (אגב, במיר הקפידו לא להחליף שיר כ"כ מהר... היו שרים כל שיר במשך כחצי שעה, להתחבר עם הניגון... ויסודו בקלם).

פעם אחת רבי ירוחם אמר בשיא ההתלהבות: "האומר לאביו ולאמו לא ראתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע" - על מה מדובר?... אבא, אמא, אחים, ילדים, הכי קרובים... זעק ר' ירוחם: איך בחור מסוגל לעשות שטייגען כאשר כל שנה מחדש הוא נוסע פעם בשנה להורים?...? זה היה בזמנם שהיו נוסעים פעם בשנה.

[בתקופת הקורונה התפללו בחצרות - התפלל עמנו הגאון ר' מנדל שפרן, והוא סיפר לנו שכשהוא למד בליקווד, היו נוסעים פעם בשנה להורים (!) מי חשב אחרת ומי חלם אחרת... גם לא היו טלפונים או אמצעי קשר אחרים.]

זה ודאי לא נוגע לזמננו. אבל למעשה צריך לדעת שהיסוד הראשון זה להתנתק, בלי להתנתק - אי אפשר.

מרן הרה"י זיע"א שאל, כתוב בכתובות (סג, א) שכאשר כלבא שבוע ניגש לר' עקיבא להתיר את נדרו על בתו, שאל אותו ר"ע, אם היית יודע שהחתן שלך יהיה גברא רבה' גם היית נודר?! אמר לו, אפילו פרק אחד ואפילו הלכה אחת - אם הוא היה לומד, לא היית נודר. שואלים תוספות והלא זה נולד, ואסור לפתוח בנולד? ומתריצים, שזה לא נולד, כיון שהלך לבי רב. **זדרך הוא בהולך ללמוד - שנעשה אדם גדול!**

שאל מרן הרה"י, אז איפה כולם?... הרי כולם הולכים ללמוד תורה, אז היה צריך להיות שבכל חתונה יהיו שולחנות רבים עבור כל האנשים הגדולים ולא רק שולחן א' במזרח...
אלא אמר הרה"י, רואים שהם לא הולכים ללמוד תורה.
ומה הפשט?... הרי הם כן הולכים ללמוד...! אלא ללכת ללמוד תורה פירושו להתנתק. אדם שעדיין קשור בחבלים לדברים אחרים - זה לא נקרא הולך ללמוד תורה.
האומר לאביו ולאמו לא ראיתי, נכון... אתה יכול לנסוע פעם בחודש, אבל להתנתק!

פעם בישיבת גרודנא מאן דהוא הכניס עיתון. (עיתון של אז...!) והג"ר שמעון שקופ - ראש הישיבה - נסער כולו... כתוב בפרשת ויצא (לא, ל) שלבן אמר ליעקב, כי נכסוף נכספת לבית אביך, למה גנבת את אלהי?... הסביר רבי שמעון, כל הזמן אתה אומר לי, אתה לבן רשע! מושחת! בא תראה את אבא שלי, יצחק, אה...! איזה מידות... איזה יראת שמים...!
אם אתה נכספת לבית אביך, למה גנבת את אלהי...! למה פתאום האלהים שלי טובים לך??!
אמר רבי שמעון, אם כל הזמן אנחנו מדברים נגד הרחוב, והעיקר זה בן תורה, אז למה אתה מביא את הרחוב לשיבה?? למה אתה מכניס עיתון לשיבה?..
אם רוצים באמת להצליח - צריכים להתנתק!!! ובאמת מרגילים אותנו קצת להתנתק. עד מחר אחרי שחרית לא להתעניין ולא לדבר על הבחירות. זה לא פיקוח נפש...
קצת להראות לקב"ה שאנחנו עושים משהו למען התורה! דבר פשוט.

מה זה המושג של "בן עלייה"??...

ידוע בשם רבי חיים מברסק, שאם לא עולים - אז יורדים. אין כזה דבר להישאר באותו מקום, למה? כי כל הזמן אנחנו במאבקים. אם תזרוק אבן למעלה, כל זמן שעוצמת הזריקה קיימת - היא עולה. ברגע וזה נפסק - כח המשיכה מוריד אותה למטה.
אנחנו במאבק. בין מן האדמה לוקחת, לבין אדמה לעליון. כל זמן שאתה בעליה - אתה עולה, ברגע ואתה מפסיק - אז מן האדמה לוקחת, אתה יורד...
אדם צריך לדעת שיבן עליה פירושו להיות כל הזמן כלפי מעלה. [יש בזה גם דרגות גבוהות, כמו שחז"ל אומרים על יצחק, מי שמוסר נפש - אין יצר הרע שולט עליו - אבל זה לא בשביל אנשים רגילים].

הגמ' (בב"מ פה, א) מספרת שרבי זירא התענה ק' תעניות בשביל שהוא ישכח את תלמודא דבבלאי. ומה ההסבר בזה?... כיון שאנו רוצה כעת להיכנס לתורת ארץ ישראל, וכל זמן שאני עוד אהיה שייך לדרך הלימוד בבבל - אני לא יכול!!!

הגאון רבי נחום פרצוביץ (אגב, הוא היה מרא דשמעתתא במסכת יבמות) היה בעל מידות מופלא! פעם אחת הגיע בחור חדש משיבה אחרת ורצה ללמוד את תורתו של רבי נחום. הוא היה בחור בעל כשרון גדול, ותוך כדי השיעורים הוא היה גם מתווכח בלימוד עם רבי נחום, ור' נחום היה גוער בו בשיעור - לא לומדים ככה! זה לא נכון!!

פעם באו אליו ואמרו לו, הבחור לא מרגיש עם זה טוב כ"כ... למה הרב ככה מדבר אליו?...

אמר להם ר' נחום: למה אתם לא מבינים... הוא בחור טוב, ולמד שמה טוב, והצליח שם מאד! אלא מה, הוא רוצה ללמוד את השיטה שלנו. כל זמן שהוא לא ישנה את הראש שלו, ואת דרך הלימוד שלו - הוא בכלל לא יוכל להפיק תועלת מכך!

רבי ברוך בער - היו לו המון מחברות וחיידושים שלו. אך ברגע והוא בא להיות תלמיד של רבי חיים בריסקער, הוא גנז את הכל וקיבל את כל תורתו של ר' חיים, ונהיה ר' ברוך בער בעל ה'ברכת שמואל'...!

זהו סוד ההצלחה - תתנתק. אתה רוצה להיות למעלה - תתנתק ממה שהיה קודם. לך לך מארצך, סוד ההצלחה טמון בניתוק.

וזה מה שאמר רבי לייב גורביץ - שכל בן תורה שומע... "ושכחי עמך ובית אביך - ויתאו המלך יופיך".

החשיבות של ה"סדר"

במדרש כתוב (פ' לט) שאברהם אבינו הגיע לארץ ישראל וראה שהם עוסקים בניכוש בשעת ניכוש, ובעידור בשעת עידור. אמר, הלוואי יהי חלקי עמהם. אמר לו הקב"ה - לזרעך אתן את הארץ הזאת.

נשאלת השאלה: ממה אברהם אבינו כל כך התפעל?...

יש בזה מהלך של סלבדוקא, ומהלך של רבי יחזקאל לוינשטיין, וכ"א לשיטתו...

בסלבדוקא אמרו - הוא התפעל מהסדר, וזו גם ההדגשה של ניכוש בשעת ניכוש, עידור בשעת עידור. יש סדר מסודר, בזמן הראוי... כל דבר ודבר בעתו, בלי בלבול.

הגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, כאשר שאלו אותו על קבלות וחיזוקים (בימים נוראים) אחד מהדברים שהוא היה אומר: אני מכיר הרבה אנשים שיכלו להיות גדולי ישראל ממש!!! החיסרון שלהם היה, שלא היה להם סדר. פעם למדו ביום, ופעם ישנו ביום ולמדו בלילה, פעם קדשים ופעם זרעים, עוברים ממסכת למסכת... בלי סדר - זה לא שווה כלום!

ושח לי א' מבני הישיבה - שאביו שמע את הדברים ישירות מהגרשז"א והוסיף לו, יש קרבן תמיד וקרבות מוסף, אם תחשב את כמות הקרבות תראה שבמוספים יש יותר מבתמיד, אך זו עדיפא מפני שהיא יתמיד, כל יום בסדר קבוע.

רבי ירוחם, כאשר הוא דיבר על חשיבות ה'סדר' הוא היה מספר ואומר, שבקלם, כאשר החליטו על שעה מסוימת שהולכים לישון, אז כאשר היה מגיע הזמן להפסיק מהלימוד והם היו אוחזים בגמרא במילים 'תא שמע', הם היו מפסיקים אחרי המילה 'תא', ו'שמע' - היו אומרים על המיטה ב'קריאת שמע'...

אז בזה אנחנו יכולים להקל... אבל באמצע שיחה עם חברים - בודאי שאתה יכול להפסיק...! כשאתה מחליט שצריך ללכת לישון - לך לישון, ותקום בזמן. אחד מהדברים שיש בהם יצה"ר הכי גדול זה ללכת לישון מאוחר, ואז ממה נפשך, או שאתה לא קם בזמן לתפילה, או שאתה עייף בתפילה, או שאתה נרדם אח"כ ב'סדר'... היה סיפור שפרסמוהו לאחרונה (אבל לא רצו לספר אותו בשלמות...) מספר אותו הגאון ר' יוסף יזרעאלי מקרית ספר. (חתנו של רבי זלמן רוטברג).

הוא למד בכפר חסידים, ומספר, שהיה לילה אחד שהם ישבו בחדר אוכל של הישיבה להעתיק שיעורים של רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. ובאמצע הלילה, בשעה שתיים או שלש - נכנסה הדודה, 'הרבנית חנה', [היא היתה אם הישיבה והיתה לשם דבר בישיבה], ואמרה להם - תלכו לישון, כדי שמחר תקומו לתפילה, ותהיו עירניים בסדר.

היא ראתה שהם לא כ"כ מתיחסים... (מה אשה מבינה...) אמרה להם שוב, וראתה שזה לא הולך. אז היא אמרה להם תשמעו, הגרה"צ רבי אליהו לאפיין כשהיה בכפר חסידים, היא זו שדאגה לו, הם היו גרים בדירות סמוכות והיא דאגה לו לאוכל וכל מחסורו. ומספרת להם הרבנית חנה, פעם אחת הגיע זמן האוכל ואני רואה שרבי אליהו לא מגיע לאכול. אז הלכתי ליד הדירה שלו ושמעתי שהוא לומד עם מישהו, אז לא רציתי להפריע וחיכיתי עד שיגמרו. לאחמ"כ ראיתי שהוא יוצא להישיבה ואמרת לי - הרי לא אכלת היום! אז הוא אמר לי - לא נורא, כבר מאוחר... שאלתי אותו, אבל למדת עם מישהו, איפה מי שלמדת אתו?... אמר לי ר' אליהו בהתפעלות - שמעת את זה?...! אשריך! אם זכית לשמוע - אשריך! [וידוע שהיה לו גילוי אליהו].

המשיכה הרבנית ואמרה לבחורים: אתם מבינים שאם זכיתי לזה אז אני לא סתם מפטפטת... אני אומרת לכם, לכו לישון, ותקומו מחר לתפילה! צריך סדר בחיים, לא לומדים עד שלש, ואח"כ עייפים כל היום למחרת...

אדם צריך לדעת לעבוד עם סדר. בא תתנתק קצת מעצמך... יום

אחד בא לי ללמוד ויום אחד בא לי לישון... הבלבול רק הורס. אם ישנים בזמן וקמים בזמן ומתפללים כמו בני אדם - כך נהיים גדולים! וזה מה שאמר רבי שלמה זלמן - הרבה גדולים יכלו להיות, רק 'חוסר הסדר' היה בעוכריהם.

בלי עמל ויגיעה אי אפשר להשיג כלום!!!

רבי יחזקאל לוינשטיין אמר - שאברהם אבינו עיקר ההתפעלות שלו היתה מהעמל שלהם... חורשים, זורעים, מנכשים, עודרים, כל דבר בזמנו בעמל וביגיעה! אי אפשר להשיג דברים בלי עמל.

והנה יש דבר מאד מעניין: הרי כל ההתחלות קשות. ומסכת יבמות - עוד יותר... יבמות מתחילה עם צרות... בואו ונקל קצת על עצמנו: יש וורט של רבי ישראל יעקב ליבוזינסקי חתנו של הסבא מנובהרדוק, משגיח דישיבת ברנוביץ'.

כתוב בפסוק "ותקל גבירתה בעיניה" ואח"כ כתוב - "ותענה שרי ותברח מפניה". למה זה כתוב בסמיכות אחד לשני?...

והוא הסביר, [וזה גם מאד נכון], אם יבוא ויגידו לי - בא תהיה משב"ק בבית של מרן הראש ישיבה. כמה שאני אצטרך לטרוח - אני לא ארגיש טירחא. אני רק יגיד תודה רבה!... מי לא רוצה להיות שמה משב"ק?... אבל אם יבואו ויגידו לי לשמש סתם זקן ע"ה - זה יהיה סתם עינוי בשבילי...

המצב של ותענה שרי היה בגלל "ותקל גבירתה בעיניה". כל זמן שהיא חשבה ששרה היא הצדקת, היא אשתו של אברהם, אז היא בכלל לא הרגישה קושי... להיפך! היא היתה בת מלכים ובאה להידבק באברהם ושרה! היא רצתה להיות שם שפחה... אז ממילא הכל היה לה קל.

אבל ברגע ש"ותקל גבירתה בעיניה" - היא התעברה מביאה ראשונה, ואמרה שרה זו אין סתרה כגלויה, מראה עצמה כצדקת ואינה צדקת, שלא זכתה להריון כל השנים הללו, פתאום נהיה לה קשה. אמר לה המלאך, שובי אל גבירתך והתעני תחת ידיה!... גם אם זה קשה לך, את מרויחה המון, כי היא באמת גדולה!!! אולי את כבר לא יודעת להעריך אותה, אבל זה כדאי לך!...

הרבה דברים אנחנו לא יודעים להעריך... אם נדע להעריך מה זה מושגים לצאת עם יבמות ביד, איזה רכוש זה... כמה עמל התורה יש בזה, כמה יבמות מרגיל אותנו לעמל התורה... כולנו הרי יודעים שאי אפשר להשיג שום דבר בלי יגיעה! אין כזה דבר...

כל אחד יודע את האמת שבלי יגיעה אי אפשר.

ואנחנו חוזרים שוב ושוב על דברי רבי ירוחם, למה "ותקל גבירתה בעיניה"?... אומר רש"י, היא ראתה ששרה אמנו לא זכתה להריון כ"כ הרבה שנים, והיא מיד נכנסה להריון. אומר רבי ירוחם, הגר הגר... תפתחי עיניי!!! במה את מתגאה, בלקבל בן כמו ישמעאל?!... אם שרה היתה רוצה ישמעאל היא היתה מקבלת חמישים כמוהו... מי שמוכן להחזיק היום ילד היפר אקטיבי - משרד הרווחה עוד ישלם לו על זה... לקבל ילד פרא אדם שידו בכל ויד כל בו - תקבלי מיד. אבל בשביל יצחק אחד... כמה תפילות, כמה דמעות... אבל בסוף זה יצחק!... בשביל לקבל משהו טוב צריכים להשקיע, צריכים לעמול... יבמות מרגיל אותנו בעמל התורה, אצל גדולי ישראל יבמות זו היתה ה- מסכת, עם הרבה עמל! אבל הם הגיעו! איפה שיש עמל - יגעת ומצאת תאמין. וזה לא רק נותן לך טעם ביבמות, כבר נכנסת להיות בן עליה אמיתי!!!

קבלת עול תורה, להיכנע לגדולי הדור

היום היו בחירות. ובחרת בחיים. שמענו בעצרת את מה שהביא הגי"ר אליהו מן בשם הרב מרדכי וינשטיין ששמע מהח"ח, שבירור אחר בירור וצירוף אחר צירוף שאחז"ל שיהיה בזמן שלפני ביאת המשיח יהיה בבחירות.

ואני רוצה להסביר: אמרו פעם למשגיח רבי דב יפה, היה איזה נושא שהלך להיות נדון במועצת גדוה"ת, וידעו שדעת מרן הגרא"ל זצ"ל דעתו ברורה לכיוון אחד, ורצו אנשים מסויימים להסביר למשגיח ר' דב - למה צריך להתנגד לזה...

אמר להם רבי דב יפה, אני נכנסתי למועצת רק בשביל דבר אחד, כי רציני לקיים מצוה לשמוע בקול דברי חכמים, ולשמוע מה ש'י אהרן לייב אומר וללכת אחריו בעיניים עצומות. אין לכם מה לנסות לדבר איתי כי זה בכלל לא מעניין אותי מה הנושא, אני באתי רק בשביל לשמוע דברי חכמים!

הבחירות למדו אותנו - להיכנע. להיכנע!!! לא להגיד סברות ולא להיות מאן דאמר.

מוציאי הדבה שחששו מההצלחה של דגל התורה הלכו לפרסם שדגל התורה הם שמאלנים ולא שייכים לגוש הימין... ומלבד שפשוט שהכל שקר אבל גם אם זה היה אמת הייתי שמח לקיים המצווה אפי' אומרים לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין... יש מצוה לשמוע בקול דברי חכמים. [וברמב"ן כתוב שאם חכמים אמרו לך מסתמא שהם גם צודקים ואתה טועה...] ופה בכלל זה לא ספק אפילו...

הכניעה לדעת תורה מכניסה אותנו לערך חיים אחר. דהיינו, כשמתחילים זמן - יש קבלת עול תורה. יש בחור שחושב, אמנם הישיבה אומרת ככה - אבל אני מבין אחרת. לדוגמא, הישיבה אומרת שפלאפון מוציא את הראש מהלימוד. זה לא בדיוק... אולי אצל בחורים אחרים, לא אצלי... אצלי הראש לא יוצא מהלימוד, ויש עוד כל מיני דוגמאות...

רבי לייב מאלין אומר שעיקר קבלת עול תורה זה להקשיב למה שאומרת הישיבה, ולשמור על סדרי הישיבה בלי להתחכם. אחרת - זה לא 'קבלת עול' אלא אני עושה בגלל שאני מבין.

כתוב ברמב"ם על חסידי אומות העולם, שאם הם מקיימים את מצוותיהם כי הם מבינים, מה לי ולמצוותיו מה לי ולתורתיו... זה לא נקרא שאתה משתייך לחסידי אומות העולם. חסידי אומות העולם עושים רק בגלל שה' ציווה!

אם באמת עושים את הבחירות כמו שהקב"ה רוצה - זה מכניס אותנו לקבלת עול. אנחנו יודעים שהכל בידי שמים ואני צריך לעשות את מה שה' ציווה אותי, לשמוע לגדולי ישראל. וזה מכניס אותי תחת מרות ועול, וממילא אני יכול לקבל 'קבלת עול תורה' אמיתית, ונעשה ונשמע אמיתי, וממילא גם לא צריך להיות סקרן, כי איך שלא יהיה, הקב"ה יסוּב לטוב.

עמל של בן תורה לא הולך לריק!!! כשיהודים עושים את רצון ה' - אנחנו לא יודעים איך הקב"ה מסובב - אבל סופו של דבר הוא, שכאשר משה רבינו הכריז מי לה' אלי - ויאספו אליו כל בני לוי, אז הם זכו להיות משרתי קל עליון!

יה"ר שהקב"ה יסייע בעדנו לראות ביצועתן של ישראל, ובהצלחה שלנו, ושיהיה זמן מוצלח! אמן.

לעי"נ האשה הצדקנית
מרת כרמלה בת נעימה חקק ע"ה
נלב"ע ה' מר חשון תשפ"ב
תנצב"ה



הרה"ג ר' מרדכי יהודה לייב אלדאק זצ"ל
בן הרב ר' צבי הערש זצ"ל
נלב"ע י"ב מר חשון
תנצב"ה
נתרם ע"י בנו הר"ר צבי הערש שליט"א



ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר וכן שיעור דף היומי ועוד, בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ניתן לתרום לגליון מכל עמדות נדרים פלוס ברחבי הארץ באמצעות לחצן קופות נוספות בחיפוש יש להקיש ארחות חיים או קוד מוסד 1000729 כמו"כ ניתן לתרום דרך המערכת הטלפונית הממוחשבת נדרים פון בחיגו לטלפון 037630585 שלוחה 2071 או במספר פלא' 053-415-3025 כל מי שיכול לעשות הוראת קבע אפילו של 5 ש"ח תבוא עליו ברכה, וכל המוסיף... ניתן לקבל את הגליון במייל: 4166058@gmail.com